

Handel na pograniczu polsko-ukraińskim - tendencje i determinanty

Ryszard Kata, Małgorzata Wosiek

**Uniwersytet Rzeszowski,
Wydział Ekonomii**

Przedmiot badania

Przedmiot badania:

Obroty handlowe na pograniczu polsko-ukraińskim, tj. wydatki ponoszone w Polsce przez cudzoziemców (nierezydentów) przekraczających polsko-ukraińską granicę (lądową)

Okres badania: 2009-2017 (ujęcie kwartalne)

Źródło danych:

- GUS, *Badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym*; BDL
- MRPIŚ, *Informacja nt. zatrudniania cudzoziemców w Polsce*
- NBP, The State Committee of Statistics of Ukraine: inflacja, kurs walutowy

Przedmiot badania - uwagi wyjaśniające

- Wśród cudzoziemców przekraczających **granice z Ukrainą 97,0% stanowili obywatele Ukrainy**
- Dominującym **celem przyjazdu cudzoziemców (nierezydentów)** do Polski przez lądową granicę z Ukrainą było **dokonanie zakupów (90,0%)**
- Granicę lądową na odcinku z Ukrainą **cudzoziemcy najczęściej przekraczali kilka razy w tygodniu (65,4%), a 25%** stanowiły przekroczenia granicy kilka razy w miesiącu
- Około **78% wydatków** obywateli Ukrainy ponoszonych było **w odległości do 50 km od granicy**, 11% w odległości do 100 km, a kolejne 11% w odległości powyżej 100 km od granicy

Cel badania

Ocena wpływu wybranych **czynników kształtujących wielkość wydatków ponoszonych w Polsce przez obywateli Ukrainy** (w ruchu granicznym między Polską a Ukrainą), takich jak:

- natężenie ruchu granicznego
- kurs walutowy
- migracja zarobkowa
- czynniki polityczne i prawne

Narzędzia badawcze:

analiza korelacji, analiza regresji

I. Przesłanki wyboru tematu

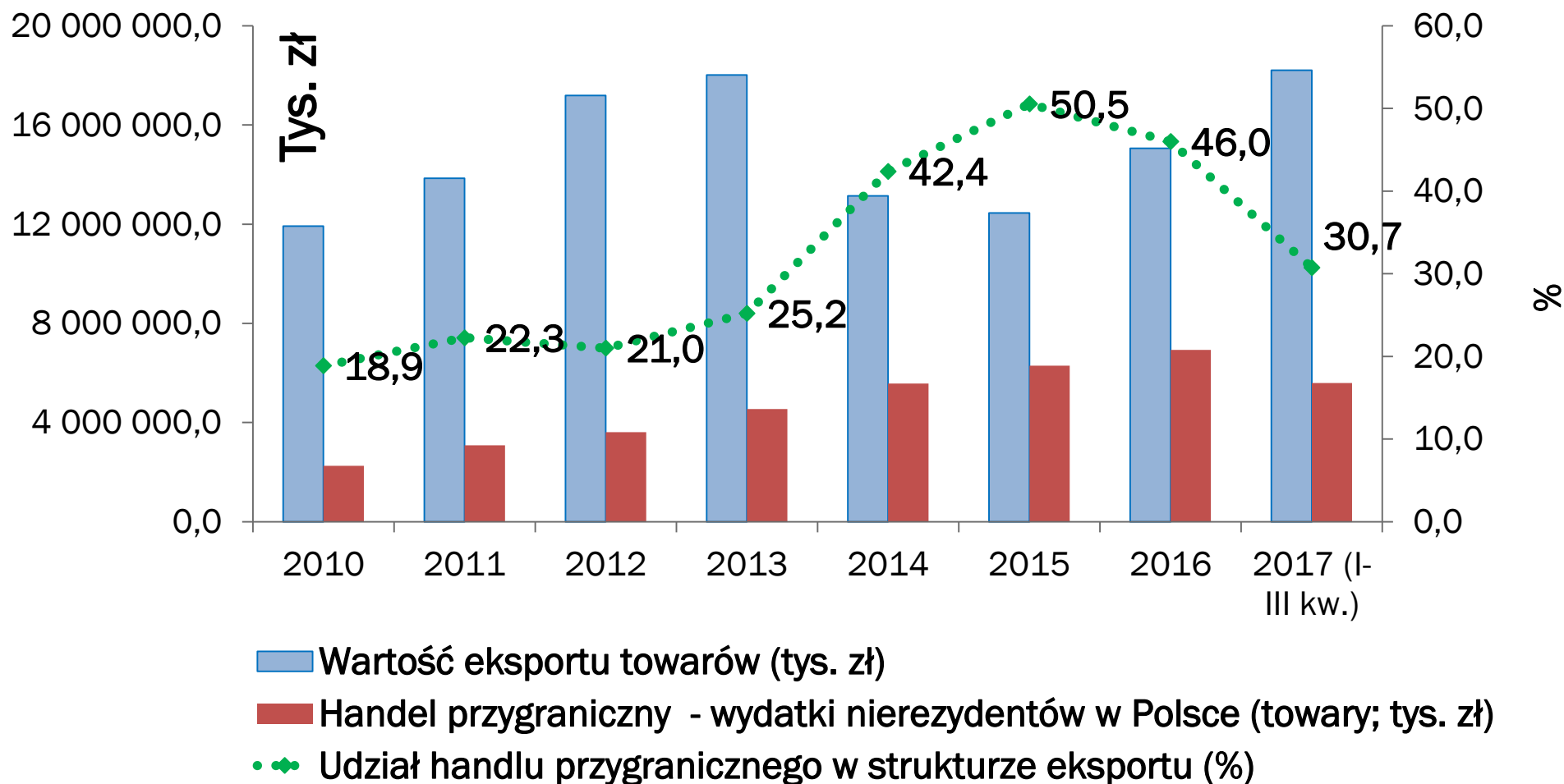
Ważna rola handlu przygranicznego na pograniczu polsko-ukraińskim dla polskiej gospodarki, o której świadczy:

1. Znaczący udział wydatków obywateli Ukrainy na pograniczu polsko-ukraińskim w strukturze wydatków ponoszonych przez cudzoziemców w Polsce:

- w 2016 r. największy udział miały wydatki przekraczających granicę z Niemcami (ok. 46%), następnie z Ukrainą (ok. 19%), i Republiką Czeską (ok. 12%),
- Ukraina jest największym partnerem handlowym dla Polski w handlu przygranicznym na pograniczu wschodnim (71,8% wydatków wśród przekraczających zewnętrzną lądową granicę UE)

Przesłanki....

2. Znaczący udział handlu przygranicznego w strukturze obrotów handlowych z Ukrainą:

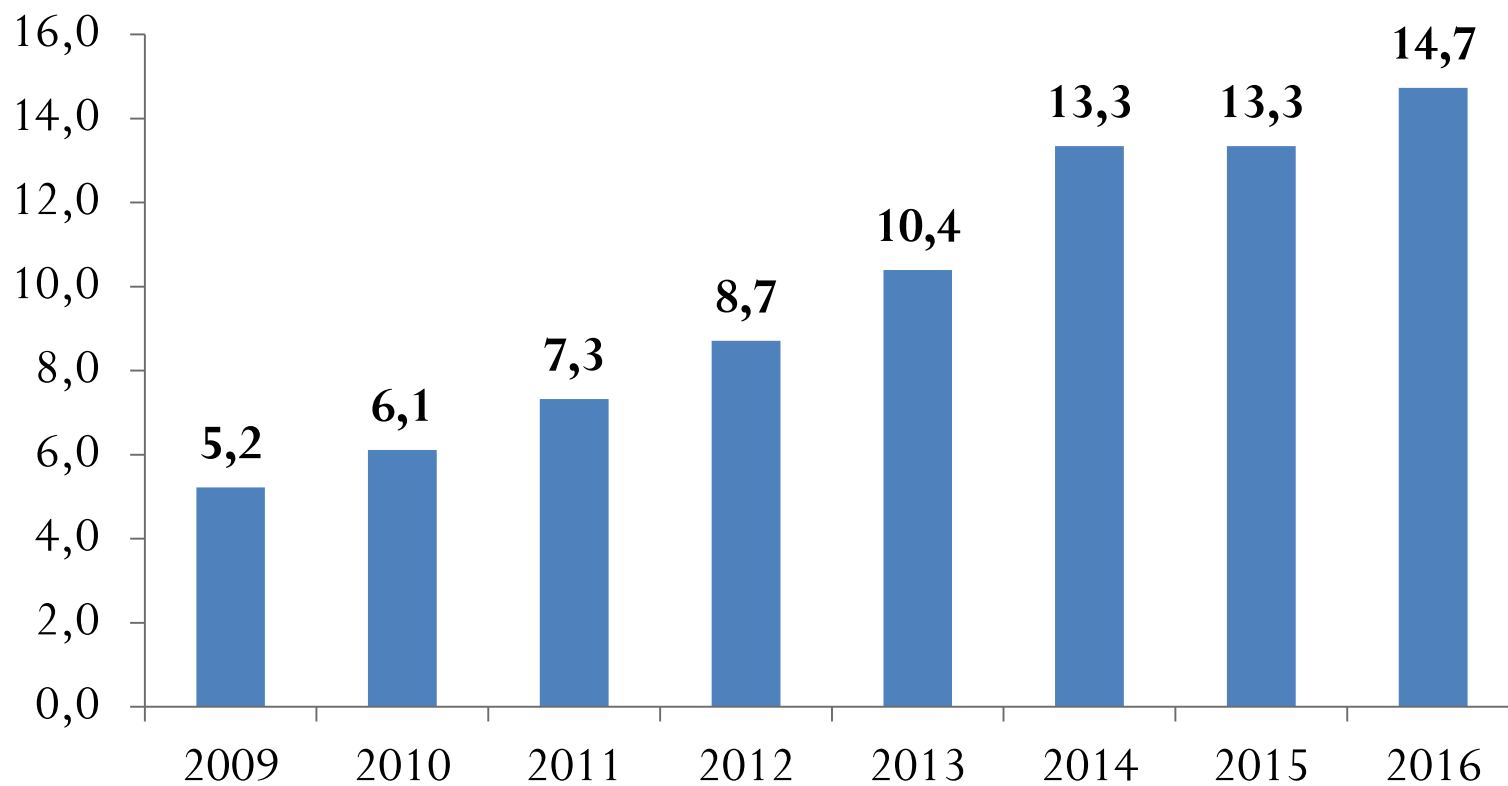
Źródło: opracowanie własne na podstawie

http://swaid.stat.gov.pl/HandelZagraniczny_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_HZ_4.aspx

Przesłanki...

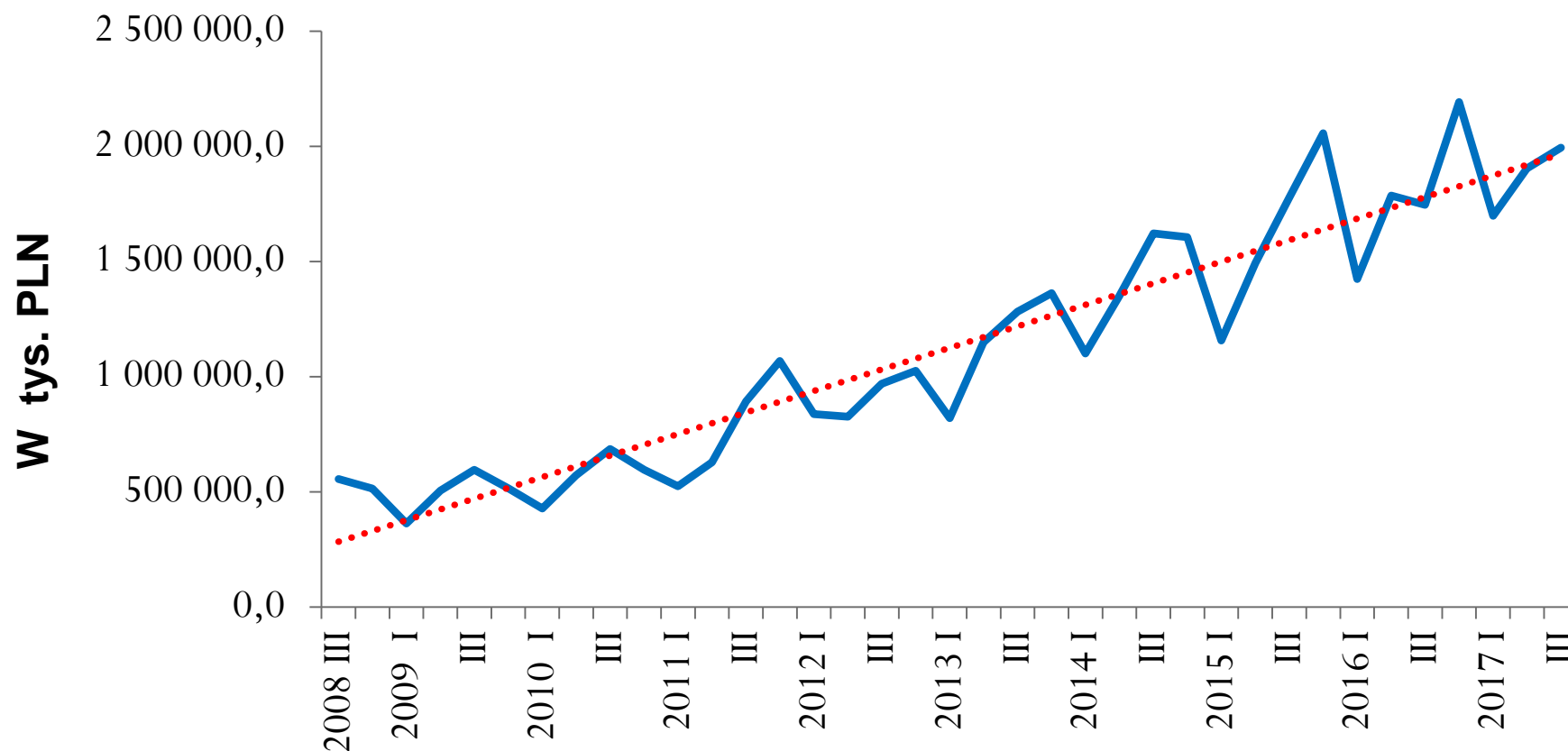
3. Rola handlu zagranicznego w stymulowaniu rozwoju lokalnych gospodarek w pasie przygranicznym

Rys. 2. Relacja wartości eksportu na pograniczu polsko-ukraińskim do wartości sprzedaży detalicznej w woj. podkarpackim i lubelskim (w %)

II. Tendencje rozwoju handlu na pograniczu polsko-ukraińskim

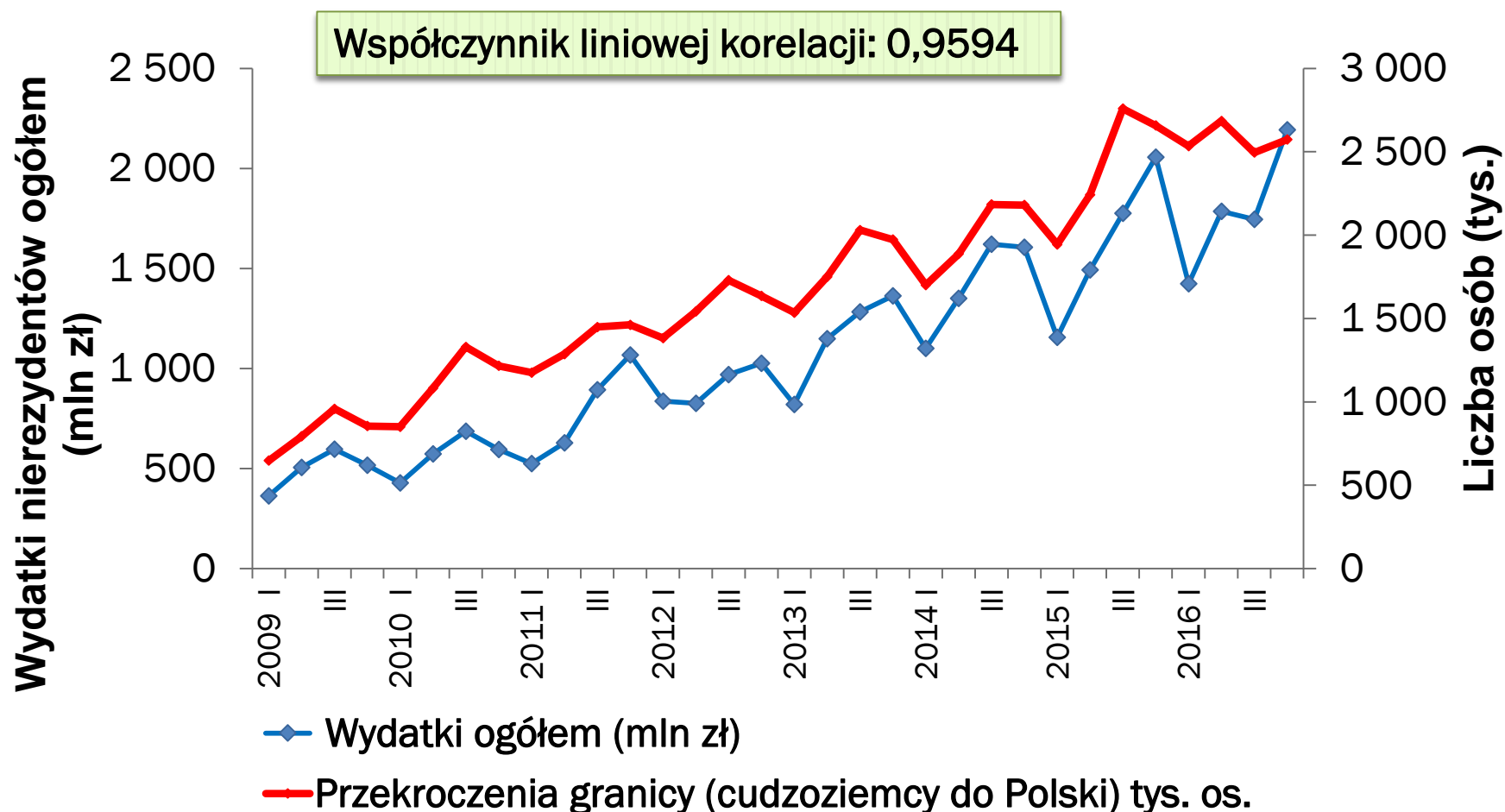
Rys. 3. Wydatki ponoszone w Polsce przez nierezydentów przekraczających granicę polsko-ukraińską (w tys. PLN)

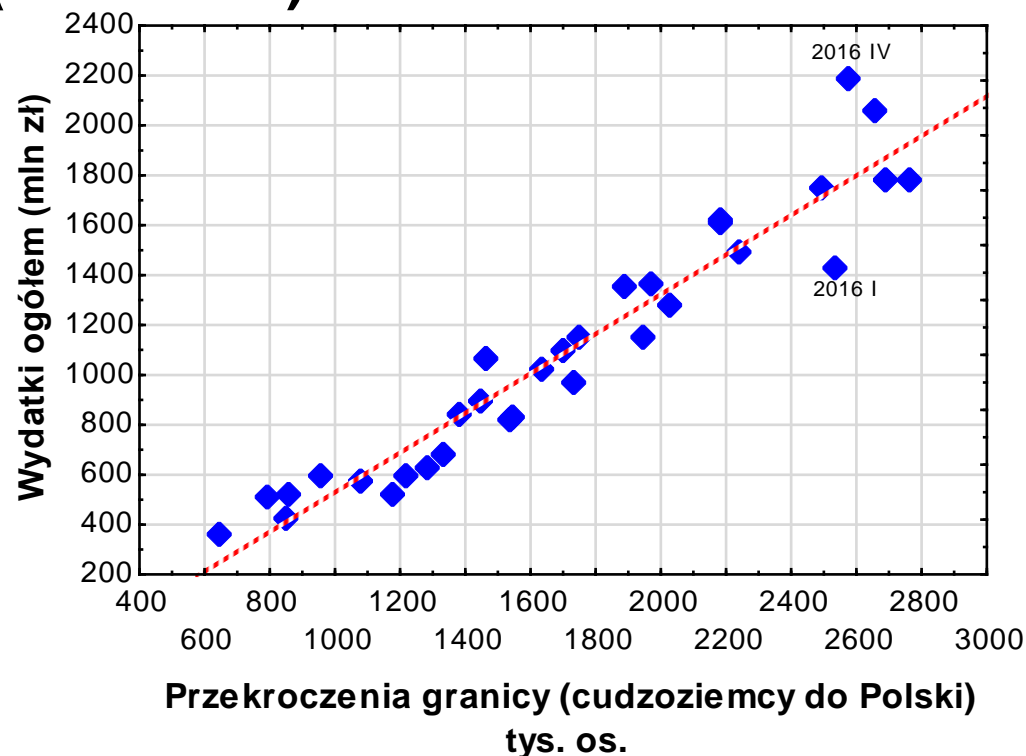
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS,
[stat.gov.pl/.../ruch_graniczny_oraz_wydatki_cudzoziemcow_w_polsce_i_polakow_za....](http://stat.gov.pl/.../ruch_graniczny_oraz_wydatki_cudzoziemcow_w_polsce_i_polakow_za...)

II. Wybrane determinanty handlu przygranicznego

Rys. 4. Liczba nierezydentów przekraczających granicę polsko-ukraińską i wydatki nierezydentów przekraczających granicę

Rys. 5. Liczba nierezydentów przekraczających granicę polsko-ukraińską a wydatki nierezydentów przekraczających granicę (2009-2017)

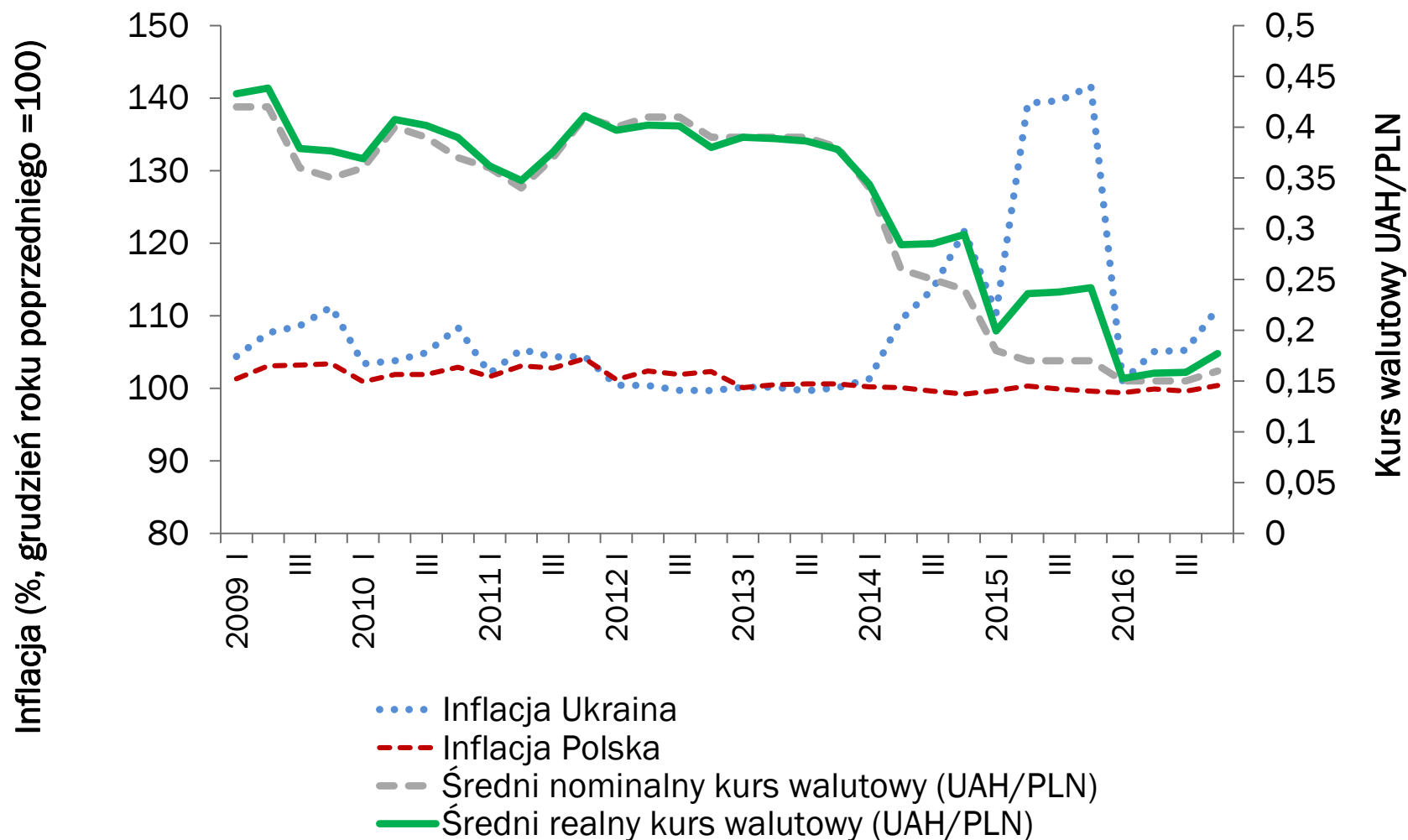
Y: Wydatki ogółem (w tys. zł)

Wyniki estymacji dla N=31 obserwacji, z pominięciem IV kw. 2016 r. (przypadek odstający)

	współczynnik	błąd standardowy	wartość p
Const	-216442***	68721,4	0,0038
X: przekroczenia (tys. osób)	759,915***	36,7099	<0,00001
Diagnostyka równania funkcji regresji			
R ² =0,933	Normalność reszt (test Doornika-Hansena): p= 0,971		
Test F: p<0,001	Test White'a na heteroskedastyczność reszt: p=0,086		
Autokorel.reszt - rho1 0,085	Test autokorelacji reszt Durбина-Watsona: p =0,229		

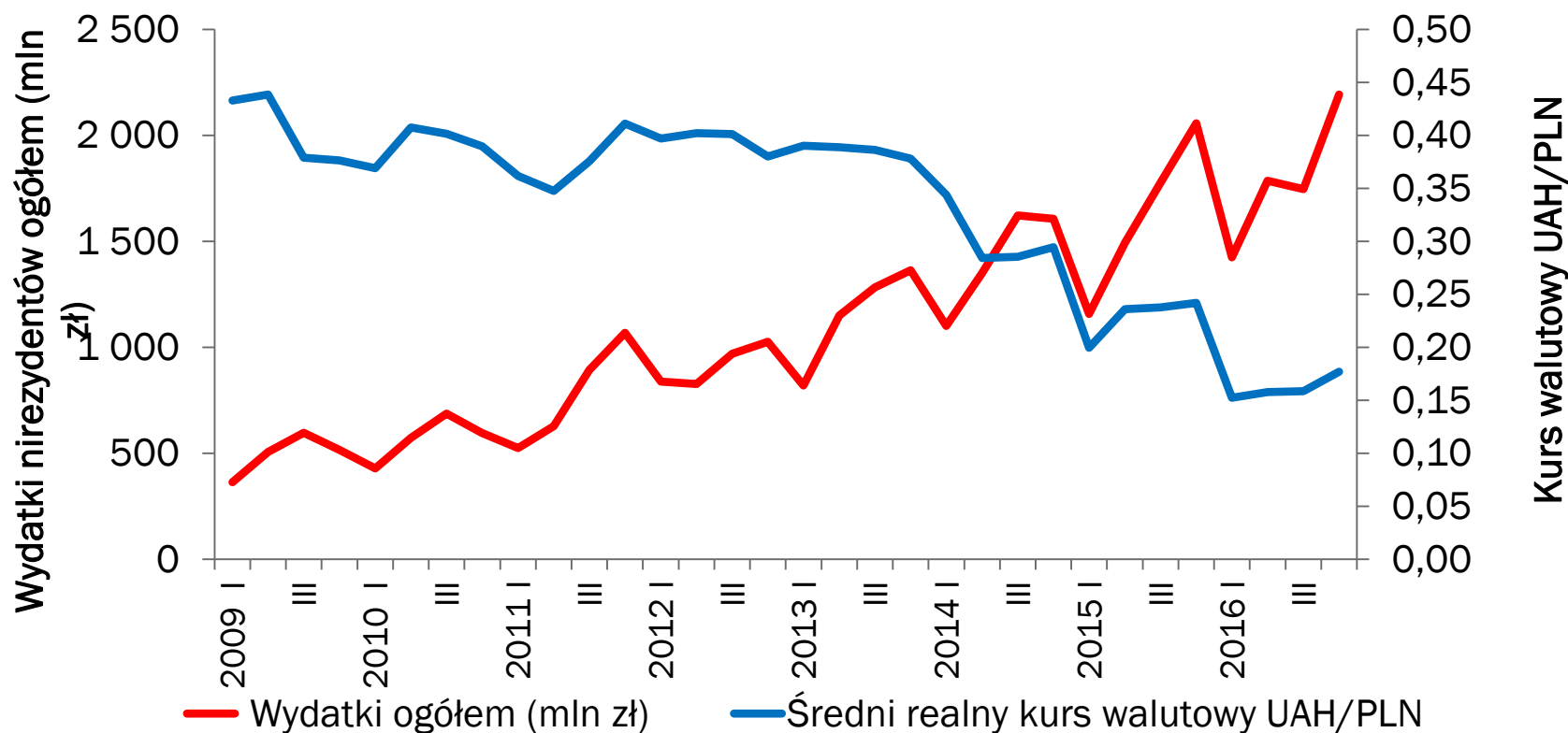
Wybrane determinanty handlu przygranicznego c.d.

Rys. 6. Kurs walutowy UAH/PLN oraz inflacja w Polsce i na Ukrainie

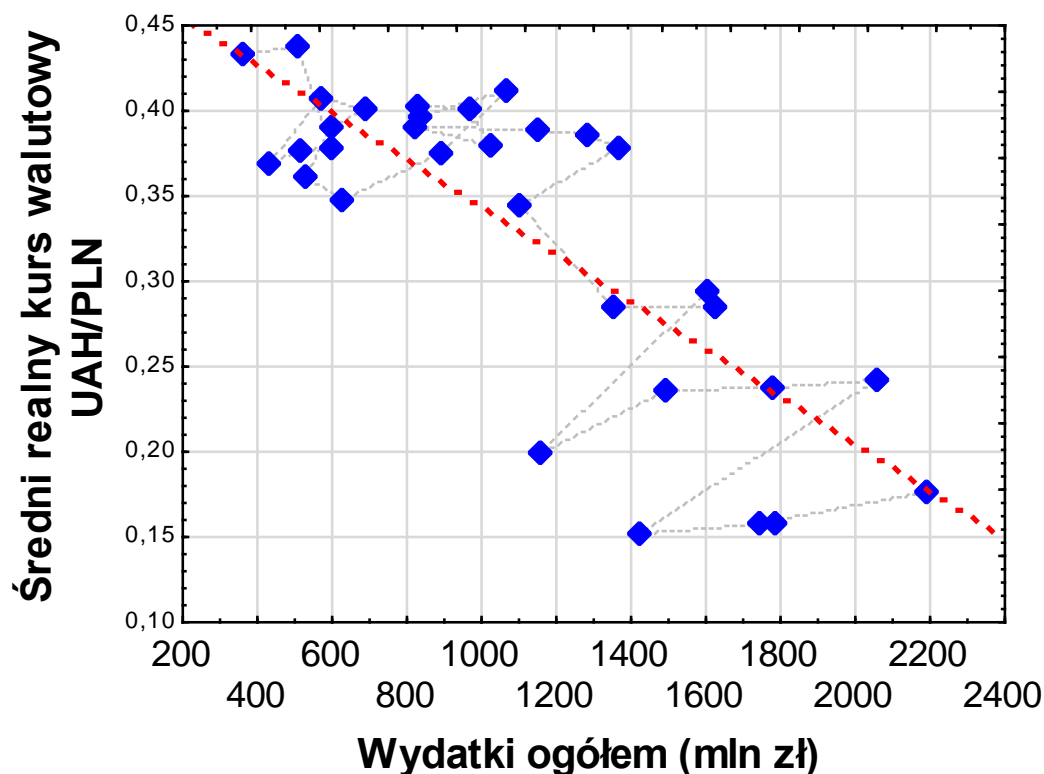
Wybrane determinanty....

Rys. 7. Wydatki nierezydentów a realny kurs walutowy UAH/PLN

Analiza korelacji ($r=-0,788$, $p<0,05$) potwierdza powiązanie realnego kursu walutowego UAH/PLN z wydatkami obywateli Ukrainy w Polsce, ale **wskazuje na odmienny kierunek zależności niż wynika to z ustaleń literatury przedmiotu**

Rys. 8. Realny kurs walutowy UAH/PLN a wydatki nierezydentów na granicy polsko-ukraińskiej

Y: Wydatki ogółem (w tys. zł); Wyniki estymacji dla N=32 obserwacji

	Współczynnik	Błąd standardowy	Wartość p
const	2 574 060***	218344	<0,001
X: kurs realny	-4 479 920***	638343	<0,001
Diagnostyka równania funkcji regresji			
R ² =0,621	Normalność reszt (test Doornika-Hansena): p= 0,511		
Test F: p<0,001	Test White'a na heteroskedastyczność reszt: p=0,210		
Autokorel.reszt - rho1 0,359	Test autokorelacji reszt Durбина-Watsona: p =0,007		

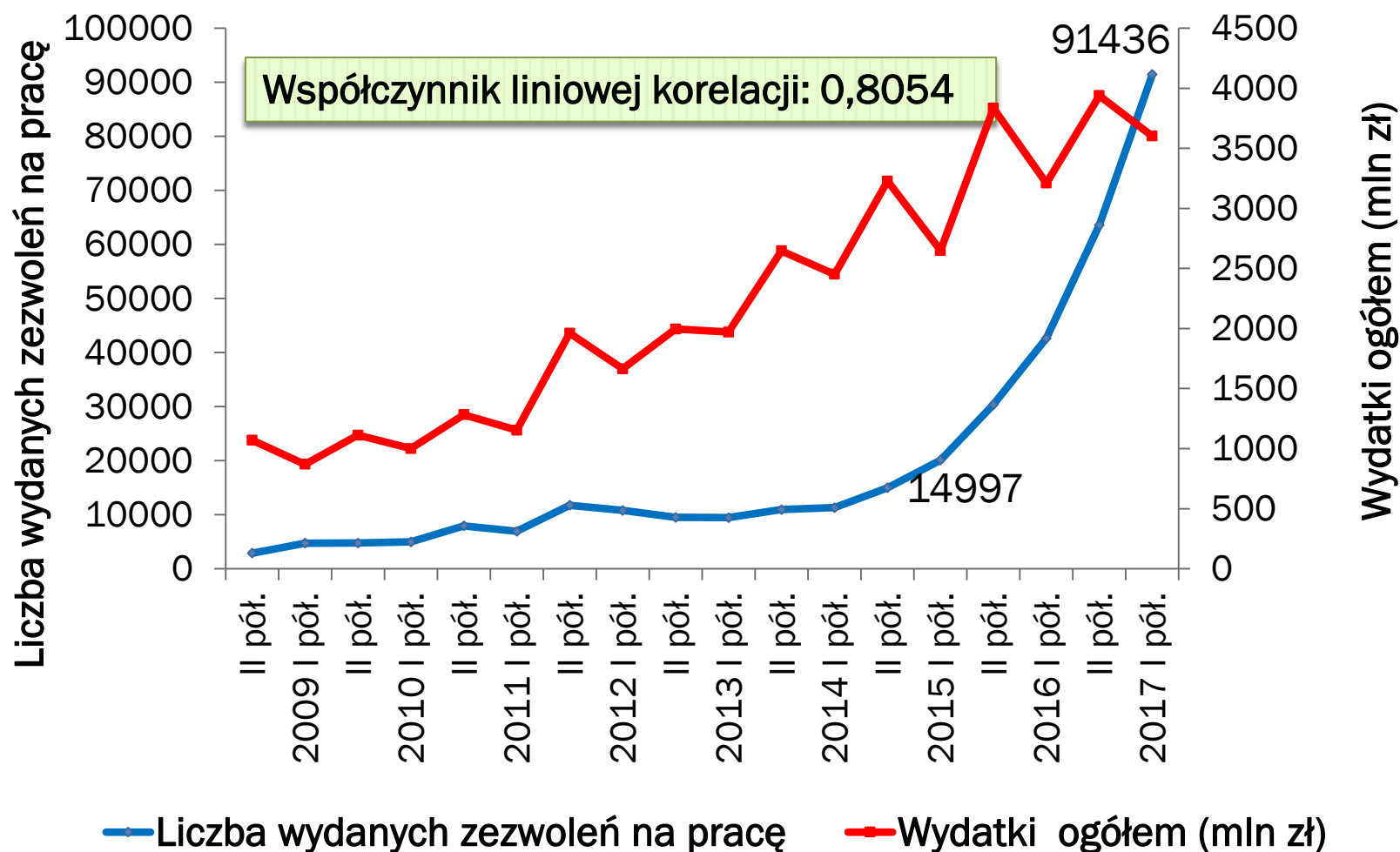
Wybrane determinanty handlu przygranicznego

Realny kurs walutowy UAH/PLN

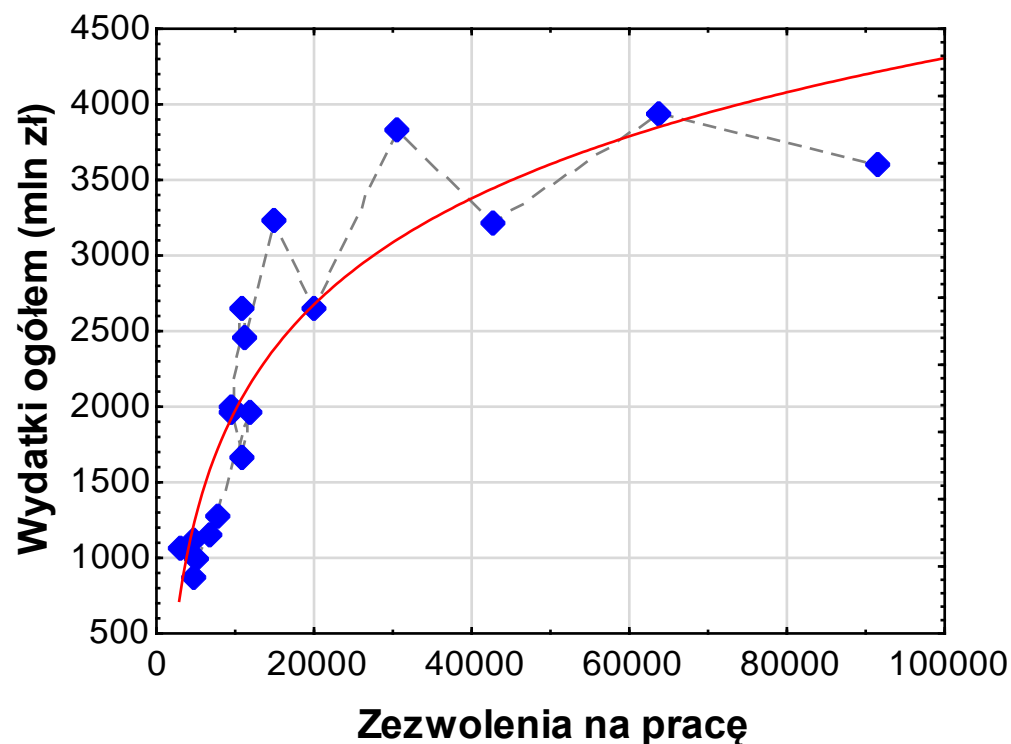
- Wyniki analizy regresji wskazują, że **realny kurs walutowy UAH/PLN nie jest czynnikiem, który istotnie wpływa na wielkość wydatków obywateli Ukrainy w Polsce**
- **Taka sytuacja może wynikać z kilku powodów, m.in.:**
 - cena produktów nie jest głównym motywem dokonywania zakupów w Polsce (ważna może być np. jakość produktów, ich różnorodność lub dostępność);
 - emigracji zarobkowej mieszkańców Ukrainy - jeśli ich wynagrodzenia są nominowane w innej walucie niż UAH, poziom kursu walutowego może odgrywać mniejsze znaczenie w kształtowaniu struktury ich wydatków.

Wybrane determinanty handlu przygranicznego c.d.

Rys. 9. Liczba wydanych zezwoleń na pracę w Polsce obywatelom Ukrainy a wydatki nierezydentów (obywateli Ukrainy) w Polsce w ruchu granicznym

Rys. 10. Zależność między wydatkami nierezydentów (obyw. Ukrainy) w Polsce w ruchu granicznym a migracją zarobkową obywateli Ukrainy do Polski

Y: Wydatki ogółem (w mln zł)

Wyniki estymacji dla N=18 obserwacji; funkcja semilogarytmiczna o postaci $Y=a+b\ln X$

	Współczynnik	Błąd standardowy	Wartość p
const	-7351,84***	1080,56	<0,001
lnX: zezwolenia	1012,61***	114,00	<0,001
Diagnostyka równania funkcji regresji			
$R^2=0,831$	Normalność reszt (test Doornika-Hansena): p= 0,318		
Test F: p<0,001	Test White'a na heteroskedastyczność reszt: p=0,539		
Autokorel.reszt - rho1 0,233	Test autokorelacji reszt Durbina-Watsona: p =0,061		

Podsumowanie

- Wzrost imigracji zarobkowej obywateli Ukrainy do Polski wyjaśnia częściowo brak zależności między wydatkami obywateli Ukrainy w Polsce a realnym kursem walutowym UAH/PLN. Wzrost wydanych zezwoleń na pracę wpływa na wzrost wydatków obywateli Ukrainy w Polsce, ale tempo tego przyrostu jest wygaszające.
- Zmienną determinującą dodatnio wydatki ogółem w handlu przygranicznym jest liczba osób, które przekroczyły granicę polsko-ukraińską oraz migracja zarobkowa. Te zmienne są ze sobą powiązane, bowiem istotną cechą całej migracji zarobkowej z Ukrainy do Polski jest jej krótkookresowy i cyrkulacyjny charakter (średnia długość obecnego pobytu wynosi 5 miesięcy).

Podsumowanie

- Mniejszą siłą oddziaływania na obroty handlu przygranicznego – niż strumień liczby osób przekraczających granicę i emigracji zarobkowej obywateli Ukrainy - wykazały się czynniki polityczne (kryzys polityczny na Ukrainie), podobnie zresztą jak wprowadzenie (2016 r.) umowy o strefie wolnego handlu.
- Z kolei dla kształtowania się obrotów towarów i usług w ruchu granicznym ważną rolę odgrywają czynniki prawne, regulujące formalności związane z przekraczaniem granicy, w szczególności w ramach porozumienia o MRG.

Uniwersytet
Rzeszowski

dr hab. Ryszard Kata, prof. UR
dr Małgorzata Wosiek

Wydział Ekonomii
rdkata@univ.rzeszow.pl
mwosiek@ur.edu.pl

Dziękujemy za uwagę